

.....
(pieczęć szkoły/placówki)

„Wersja skrócona”

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W ZESPOLE SZKÓŁ NR 1
W BRATOSZEWICACH**

Spis treści

Rozdział 1. Informacje ogólne	4
1.1. Wprowadzenie	4
Rozdział 2. Standardy Ochrony Małoletnich	6
Rozdział 3. Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach	11
3.1. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu Szkoły.....	11
3.1.1. Przestrzeganie praw dziecka.....	11
3.1.2. Zasady komunikacji personelu z małoletnimi	12
3.1.3. Niedozwolone zachowania personelu wobec małoletnich w Szkole.....	14
3.1.4. Troska o Małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub niepełnosprawnością.....	16
3.2. Zasady bezpiecznych relacji między uczniami.....	16
3.2.1. Niedozwolone zachowania w Szkole.....	17
3.3. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu oraz ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z Sieci.....	19
3.3.1. Zasady korzystania ze szkolnych urządzeń elektronicznych, w tym z dostępem do Internetu.....	19
3.3.2. Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie Szkoły.....	20
3.3.3. Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie Szkoły.....	21
3.3.4. Zasady ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z Sieci.....	21
Rozdział 4. Ścieżki postępowania małoletniego w przypadku doznawania przez niego krzywdy	23
4.1. Stosowanie wobec małoletniego przemocy fizycznej, słownej i psychicznej.....	23
4.2. Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego	24
4.3. Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego	25
4.4. Nierówne traktowanie- dyskryminacja ucznia małoletniego	27
4.5. Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy.....	28
4.5.1. Dostęp małoletniego do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych	29
4.5.2. Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego.....	30
4.5.3. Nawiązanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie.....	31
4.5.4. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu uzyskania korzyści majątkowych.....	32
4.5.5. Zasady i procedury w przypadku złamania wobec małoletniego prawa autorskiego	33
4.5.6. Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznego odbioru treści zamieszczonych w Internecie, nieumiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam.....	34

4.5.7. Wysyłanie małoletniemu materiałów pornograficznych.....	34
4.6. Ochrona wizerunku i danych osobowych małoletnich.....	35
Rozdział 5. Prawa dziecka.....	36
5.1. Najważniejsze prawa dziecka.....	37
Rozdział 6. Wykaz telefonów i adresów mailowych do instytucji pomocowych.....	41

Rozdział 1

Informacje ogólne

1.1. Wprowadzenie

Krzywdzenie małoletnich jest niepokojącym problemem, który niestety coraz częściej występuje we współczesnym świecie, zwłaszcza w środowisku szkolnym i pozaszkolnym.

Jednym z najważniejszych celów działania Szkoły jest chronienie Was – osób małoletnich przed różnymi formami przemocy, przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji oraz budowanie w niej bezpiecznego i przyjaznego dla Was środowiska. Konieczność takiej ochrony przed różnymi formami krzywdzenia wynika z przekonania, że:

- a) w obliczu narastającej fali przemocy i agresji wobec małoletnich powinniście mieć zagwarantowane bezpieczeństwo i ochronę w Szkole;
- b) Wasze prawa powinny być przestrzegane;
- c) niedopuszczalne jest stosowanie wobec Was jakiegokolwiek formy przemocy; w każdej sytuacji, w której jesteście bądź możecie być krzywdzeni, musicie otrzymać w Szkole pomoc.

Istotnym i konkretnym działaniem Szkoły na rzecz Waszej ochrony jest stworzenie warunków do skutecznej pomocy udzielonej Wam w sytuacjach trudnych oraz warunków do lepszego zabezpieczenia Waszych praw. Zadanie to realizuje istotny z punktu widzenia Waszego bezpieczeństwa dokument – „Standardy Ochrony Małoletnich”. Jest on wyrazem troski o Waszą ochronę w sytuacjach, w których czujecie się skrzywdzeni. Troskę tę rozumiemy jako szczególną dbałość o Waszą godność i Wasze dobro fizyczne oraz psychiczne.

Do jego opracowania Szkoła została zobowiązana przez Państwo, ponieważ uznano za pilną potrzebę wprowadzenie systemowego rozwiązania ochrony Was przed przemocą fizyczną i psychiczną, edukacyjną, materialną czy coraz powszechniejszą- Cyberprzecią. Dokument ten został skonstruowany jako zbiór zasad i procedur postępowania, z których możecie skorzystać w sytuacjach zagrożenia Waszego bezpieczeństwa lub nawet podejrzenia czy przypuszczenia jego istnienia.

„Standardy Ochrony Małoletnich” określają:

1. Główne kierunki działań Szkoły na rzecz Waszej ochrony, zwane w dokumencie „standardami”.
2. Zasady, czyli przyjęte w Szkole normy postępowania pracowników i małoletnich uczniów, dotyczące w szczególności:
  - a) bezpiecznych relacji pracowników Szkoły z małoletnimi;
  - b) bezpiecznych relacji między małoletnimi;
  - c) korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu;
  - d) ochrony małoletnich przed zagrożeniami z Sieci.
3. Sposoby Waszego postępowania w sytuacjach, w których czujecie się krzywdzeni oraz działania Szkoły zabezpieczające Was przed krzywdzeniem i jego skutkami.

„Standardy Ochrony Małoletnich” stanowią również istotną formę zabezpieczenia Waszych praw. W celu ochrony Was przed różnymi formami krzywdzenia bardzo ważna jest

znajomość praw dziecka i ich przestrzeganie. Jako osobom małoletnim należy się Wam szczególna opieka i ochrona dorosłych, ponieważ nie zawsze jesteście w stanie samodzielnie należycie zadbać o swoje bezpieczeństwo. Ochrona Waszych praw jest zatem powinnością rodziców i wszystkich pracowników Szkoły.

Działania naruszające prawa dziecka, uznaje się za równoznaczne z jego krzywdzeniem. Stajecie się wówczas ofiarą różnych form przemocy, np.: fizycznej, psychicznej czy emocjonalnej. Łamanie praw dziecka staje się więc źródłem krzywdy, której możecie doznać lub doznajecie zarówno ze strony dorosłych, jak i rówieśników. Właśnie dlatego bardzo ważna staje się znajomość i przestrzeganie elementarnych praw dziecka przez wszystkich członków szkolnej społeczności.

Rozdział 2

Standardy Ochrony Małoletnich

1. Zespół Szkół Nr 1 w Bratoszewicach ustanowił i wprowadził w życie „Standardy Ochrony Małoletnich”. Dokument jest udostępniony i upowszechniany.
2. Zespół Szkół Nr 1 w Bratoszewicach uczy i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.
3. Zespół Szkół Nr 1 w Bratoszewicach oferuje rodzicom/opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy a także ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.
4. Zespół Szkół Nr 1 w Bratoszewicach zapewnia uczniom równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw a także oferuje edukację w zakresie odpowiedzialności prawnej młodocianych oraz ochronę przed zagrożeniami.
5. W Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich są dokumentowane.
6. Zespół Szkół Nr 1 w Bratoszewicach monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi „Standardami Ochrony Małoletnich”.

Standard 1	Uczniowie, rodzice i pracownicy Zespołu Szkół Nr 1 w Bratoszewicach znają „Standardy Ochrony Małoletnich”. Dokument ten jest dostępny i upowszechniany.
-------------------	--

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Dokument udostępniono na stronie internetowej Szkoły, wyłożono do wglądu w czytelni szkolnej oraz na tablicy informacyjnej.
- 2) Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne.
- 3) Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie lekcji wychowawczych, konsultacji indywidualnych, na godzinach „dostępności”, w trakcie realizowanych programów i zajęć o charakterze edukacyjnym.

Standard 2

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne oraz przyjazne środowisko w Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Celem działań wszystkich pracowników Szkoły jest ochrona małoletnich uczniów przed każdą formą krzywdzenia oraz zapewnienie im bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego.
- 2) Pracownicy Szkoły znają treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich” oraz doskonalią się w wiedzę i umiejętności ochrony małoletnich poprzez odpowiednie szkolenia, seminaria i warsztaty.
- 3) Pracownicy Szkoły skutecznie reagują w sytuacjach, gdy małoletni uczniowie są krzywdzeni.
- 4) Pracownicy Szkoły, zgodnie ze swoimi kompetencjami i rolami, które pełnią, czuwają nad bezpieczeństwem małoletnich uczniów.

Standard 3

Zespół Szkół Nr 1 oferuje rodzicom/ opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Wszyscy rodzice/ opiekunowie prawni mają dostęp do obowiązujących w Zespole Szkół Nr 1 „Standardów Ochrony Małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
- 2) Rodzice/ opiekunowie prawni są angażowani w działania Szkoły prowadzone na rzecz ochrony małoletnich.
- 3) Szkoła uzyskuje od rodziców/ opiekunów prawnych swoich uczniów informacje zwrotne na temat realizacji „Standardów Ochrony Małoletnich”.
- 4) Szkoła umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez organizację warsztatów, szkoleń, konsultacji indywidualnych, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną małoletniego przed zagrożeniami oraz z zakresu metod wychowawczych bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego.

Standard 4

Zespół Szkół Nr 1 zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Szkoła oferuje małym dzieciom edukację w zakresie praw dziecka, człowieka i ucznia oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.
- 2) W każdym zespole klasowym małym dzieciom są poinformowani o tym, gdzie i do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
- 3) W Szkole dostępne są dla uczniów materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym a także zasad bezpieczeństwa w Internecie.
- 4) W Szkole wyeksponowane są informacje dla małych dzieci dotyczące możliwości uzyskania przez nich pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Standard 5

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małych dzieci zapewnia skuteczną ochronę uczniom Zespołu Szkół Nr 1 w Bratoszewicach.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Precyzyjnie określone są sposoby postępowania pracowników w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małego dziecka.
- 2) Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małego dziecka nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym.
- 3) W Szkole ustalone są zasady wsparcia małego dziecka po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
- 4) W Szkole wskazano osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa na szkodę małego dziecka, zawiadamianie Sądu Opiekunczego oraz osobę odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”. W skład Szkolnego Zespołu Interwencyjnego wchodzi: pedagog szkolny, psycholog, wychowawca, pracownik zgłaszający podejrzenie zagrożenie bezpieczeństwa oraz inne osoby wskazane przez Dyrektora.
- 5) W Zespole Szkół Nr 1 wskazano osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małowemu dziecku i udzielenia mu wsparcia. Informacja o osobach przyjmujących zgłoszenia jest upowszechniona stronie internetowej Szkoły oraz na tablicy ogłoszeń w budynku szkolnym.

Standard 6

W Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach wzmocnione jest poczucie bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z Sieci.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) W Szkole opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
- 2) W Szkole określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
- 3) W Szkole opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Sieci oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Sieci.
- 4) W Szkole opracowano i wdrożono procedury chroniące małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, przemocy domowej, przemocy seksualnej oraz cyberprzemocy.
- 5) W Szkole opracowano i wdrożono procedurę „Niebieskiej Karty”.
- 6) Pracownicy Zespołu Szkół Nr 1 realizują plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard 7

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) W Szkole prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.
- 2) Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składają oświadczenie o zachowaniu poufności a także zobowiązanie do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.

Standard 8

Zespół Szkół Nr 1 monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony dzieci.

Wskaźniki realizacji standardu:

- 1) Przyjęte zasady i realizowane sposoby ochrony małoletnich są weryfikowane przynajmniej raz na dwa lata.
- 2) Do weryfikacji stosowanych zasad i procedur Szkoła pozyskuje opinie uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów prawnych, m.in.: poprzez anonimowe ankiety, rozmowy i obserwacje.
- 3) Zasady monitoringu i kontroli „Standardów Ochrony Małoletnich” w Szkole określa Dyrektor.

Rozdział 3.

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach

3.1. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu Szkoły

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo uczniów podczas ich pobytu w Szkole.
2. Pracownicy wspierają uczniów w pokonywaniu trudności, uwzględniając ich umiejętności rozwojowe oraz możliwości wynikające z niepełnosprawności lub specjalnych potrzeb edukacyjnych.
3. Pracownicy podejmują wobec uczniów działania wychowawcze, mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw.
4. Zasady bezpiecznych relacji personelu z uczniami obowiązują wszystkich pracowników Szkoły.

3.1.1. Przestrzeganie praw dziecka

Pracownicy Szkoły:

1. Przestrzegają praw dziecka.
2. Upowszechniają wiedzę o prawach dziecka, podejmując tę problematykę na godzinach wychowawczych, na zajęciach dydaktycznych oraz w trakcie innych działań Szkoły zgodnie z programem nauczania.
3. Zapewniają uczniom swobodny dostęp do zajęć lekcyjnych.
4. Nie ograniczają małoletnim dostępu do zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych, np.: przez wyproszenie ich z klasy, niewpuszczenie do sali lekcyjnej lub Szkoły z jakiegokolwiek powodu.
5. Udzielają uczniom pomocy w nauce oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej.
6. Zachęcają i motywują małoletnich do działalności w zajęciach dodatkowych oraz pracy na rzecz Szkoły.
7. Nie ujawniają spraw omawianych na posiedzeniu Rady Pedagogicznej, które mogą naruszać dobro osobiste uczniów lub ich rodzin.
8. Nie rozpowszechniają informacji dotyczących rodziny danego ucznia.
9. Nie upubliczniają i nie rozpowszechniają informacji o życiu prywatnym uczniów i nie zdradzają tajemnicy ich korespondencji.
10. Szanują prawo małoletnich do prywatności; jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności w celu ochrony danego ucznia należy wyjaśnić zaistniały powód.
11. Nie ujawniają osobom nieuprawnionym informacji wrażliwych dotyczących ucznia.
12. Nie utrwalają wizerunku małoletniego bez zgody rodziców/ opiekunów prawnych oraz samych uczniów.
13. Nie dokonują zatrzymywania jakiejkolwiek własności ucznia.
14. Nie dokonują, bez zgody małoletniego, samodzielnego przeszukania jego plecaka i innych rzeczy. W przypadku podejrzenia posiadania nielegalnych substancji przez

małoletniego wzywają rodziców/ opiekunów prawnych oraz zawiadamiają odpowiednie służby.

15. Zapewniają uczniom realizację prawa do odpoczynku oraz czasu wolnego.
16. W trosce o ochronę zdrowia uczniów czuwają nad ich bezpieczeństwem w czasie przerw, podczas lekcji, podczas zajęć pozalekcyjnych oraz innych organizowanych przez Szkołę formach dydaktyczno- wychowawczych.
17. W czasie pobytu uczniów w Szkole zapewniają im warunki ochrony przed przemocą, uzależnieniami oraz innymi przejawami patologii społecznej.
18. Dają małoletnim gwarancję nietykalności cielesnej, nie stosują wobec nich żadnych form przemocy.
19. Szanują godność uczniów.
20. Sprawiedliwie traktują uczniów, niezależnie od wyznawanej przez nich religii lub światopoglądu, pod warunkiem, że nie naruszają nimi moralności, praw i wolności innych osób oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego.
21. Oceniają uczniów sprawiedliwie i obiektywnie, zgodnie z ustalonymi w Szkole zasadami.
22. Doceniają i szanują wkład uczniów w podejmowane działania i traktują ich równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność, status społeczny, etniczny czy kulturowy. Unikają faworyzowania uczniów oraz wszelkich przejawów dyskryminacji.
23. Konstruktywnie rozwiązują konflikty uczniów z personelem i rówieśnikami. Przyznają małoletnim prawo dowiedzenia swoich racji w sytuacji konfliktu.
24. Udzielają małoletnim informacji o zapadających w Szkole decyzjach dotyczących ich samych.
25. Informują małoletnich o tym, jakie w przypadku naruszenia praw ucznia, przysługują im prawa oraz środki i procedury.

3.1.2. Zasady komunikacji personelu z małoletnimi w Szkole

Nauczyciele/ Personel Szkoły:

1. W komunikacji z małoletnimi zachowują spokój, cierpliwość i szacunek. Okazują też zrozumienie dla trudności i problemów uczniów.
2. W komunikacji z małoletnim unikają kontaktu fizycznego.
3. Kontakt fizyczny z uczniem dozwolony jest podczas zajęć wychowania fizycznego w celu demonstracji poprawności wykonania danego ćwiczenia bądź w celu zapewnienia mu asekuracji.
4. Reagują według zasad konstruktywnej komunikacji i krytyki na każde obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa małoletnich oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród nich.
5. Dają małoletniemu prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym przez personel/nauczycieli.
6. Komunikują się z małoletnimi w sposób konstruktywny, budujący relacje, a nie hierarchię zależności oraz nieufność i wrogość.

7. Nie zawstydzają, nie upokarzają, nie lekceważą i nie obrażają małego. Nie obrzucają małego wyzwiskami, nie wyśmiewają i nie ośmieszają go.
8. Unikają wypowiedzi nakazujących, komenderujących, nadmiernie moralizujących, krytycznych. Nie wytykają małowiemu błędów w sposób, który go rani.
9. Nie grożą małowiemu, nie wyrażają dezaprobaty wobec jego zachowania czy postępów w nauce w sposób uwłaczający jego godności i poczuciu własnej wartości.
10. Nie reagują złościwościami czy sarkazmem na zachowanie małego lub jego postępy w nauce, nie żartują w sposób, który poniża lub obniża poczucie własnej wartości małego.
11. Słuchają uważnie małych, udzielają im odpowiedzi adekwatnie do ich wieku i sytuacji. Podstawą relacji są zasady pozytywnej komunikacji (aktywne słuchanie, komunikat „JA”).
12. Stosują zasady asertywnej, konstruktywnej krytyki, np.: wobec niewłaściwych zachowań małego, krytyka nie może powodować poczucia zranienia, potrzeby obrony czy konieczności kontrataku.
13. Nie podnoszą głosu w kontakcie z małym w żadnej sytuacji, chyba że wynika to z potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa małego lub innych. Starają się komunikować wyraźnie, spokojnym tonem, nie krzyżąc, nie szepcząc, utrzymując właściwy kontakt wzrokowy oraz właściwy dystans wobec rozmówcy, nie naruszając jego przestrzeni osobistej.
14. W rozwiązywaniu konfliktów stosują następujące zasady konstruktywnej komunikacji:
  - a) powstrzymują się od nadinterpretacji;
  - b) nie moralizują;
  - c) stosują komunikaty „JA”;
  - d) oddzielają problem od osoby (wyrażenie braku akceptacji dla niewłaściwego zachowania a nie osoby);
  - e) skupiają uwagę na rozmówcy i na jego mowie;
  - f) upewniają się, czy rozmówca właściwie zrozumiał przekaz;
  - g) okazują rozmówcy szacunek;
  - h) mówią wprost, otwarcie wyrażając potrzeby i uwagi;
  - i) udzielają konkretnych informacji zwrotnych.
15. Podczas sytuacji konfliktowej wystrzegają się:
  - a) osądzenia, krytykowania poniżającego, wyzywania, rozkazywania, oskarżania, grożenia;
  - b) błędu generalizowania (rozpatrują konkretne zachowanie a nie przypisują cechy małowiemu, np.: „spóźnił się po raz kolejny”, a nie „jest spóźnialski”);
  - c) niespójności komunikatów werbalnych i niewerbalnych.
16. W procesie rozwiązywania konfliktu dbają o komunikację dającą małowiemu poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą go od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla małego krzywdzące i rodzi u niego poczucie niesprawiedliwości, lekceważenia czy odrzucenia.
17. Szybko reagują na problemy z dyscypliną uczniów:
  - a) zajmują się problemem z dyscypliną bezpośrednio po wystąpieniu zdarzenia naruszającego zasady, a nie po upływie czasu;

- b) powstrzymują się przed podnoszeniem głosu, krzykiem, wyrażaniem negatywnych emocji wobec małoletnich łamiących zasady;
  - c) wykazują empatię wobec małoletnich;
  - d) ustalają i przypominają obowiązujące zasady działania (na lekcji, przerwach, w trakcie dyskusji w grupie, pracy samodzielnej).
18. Adekwatnie do wieku i poziomu rozwoju/ stopnia niepełnosprawności dobierają komunikaty. Powinny być one stosowane rozważnie i być zrozumiałe dla osoby karanej. Nie mogą naruszać one godności i nietykalności osobistej małoletnich.
19. W miarę możliwości stosują krytykę konstruktywną – karząc naganne zachowanie małoletniego, równocześnie dostrzega i nagradza jego pozytywne zachowanie.
20. Nie stosują naruszających godność małoletniego wypowiedzi o podtekście seksualnym, w tym:
- a) komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym czy dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci;
  - b) wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów;
  - c) wulgarnych, obscenicznych lub dwuznacznych smsów czy e- maili.
21. Dozwolone jest komunikowanie się z uczniami za pomocą mediów społecznościowych z uczniami ale wyłącznie w celach organizacyjno- wychowawczych.
22. Przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie małoletniego zapewniają obecność innej osoby dorosłej lub ucznia.
23. Dozwolone jest aby rozmowy ze szkolnym psychologiem/ pedagogiem czy innym specjalistą odbywały się bez obecności osób postronnych, również rodzica - jeżeli wyraźnie zażąda tego uczeń.

3.1.3. Niedozwolone zachowania personelu wobec małoletnich w Szkole

1. W Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach niedozwolone jest stosowanie następujących form agresji i przemocy wobec małoletnich:
  - a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
    - bicie/ uderzenie/ popychanie/ kopanie/ opluwanie,
    - wymuszenia,
    - napastowanie seksualne,
    - nadużywanie swojej przewagi,
    - fizyczne zaczepki,
    - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań,
    - rzucanie w kogoś przedmiotami.
  - b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:
    - obelgi, wyzwiska,
    - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie,
    - obrażanie,
    - plotki i obraźliwe żarty,
    - przedrzeźnianie,
    - zastraszanie,
    - groźby.
  - c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- poniżanie,
- wykluczanie/ izolacja/ milczenie/ manipulowanie,
- wulgarne gesty,
- stosowanie różnych form cyberprzemocy (np.: obraźliwe smsy i mmsy),
- wiadomości na forach internetowych lub w tzw. pokojach do czatowania, e-maile zawierające groźby czy poniżające treści),
- szantażowanie,
- szykanowanie z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.

2. W Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach zabronione jest, by personel:

- a) stosował kary cielesne lub jakąkolwiek inną formę przemocy fizycznej wobec małoletnich,
- b) stosował zachowania, które mogą zostać odebrane jako faworyzowanie jednego z małoletnich,
- c) angażował się w fizyczny kontakt z małoletnim, który może być źle zrozumiany,
- d) spotykał się w pomieszczeniach prywatnych lub mieszkaniu małoletniego bez obecności jego rodziców/ opiekunów prawnych,
- e) dawał podarunki małoletnim,
- f) stosował zachowania, które mogą zostać uznane za niemieszczące się w powszechnie przyjmowanych standardach okazywania sympatii uczniom,
- g) stosował wypowiedzi, które mogą zostać potraktowane jako komplementowanie wyglądu ciał młodocianych,
- h) publikował prywatne zdjęcia oraz informacje o małoletnich czy ich rodzinach w mediach społecznościowych,
- i) wdawał się w prywatne rozmowy z małoletnimi w mediach społecznościowych,
- j) naruszył nietykalność osobistą małoletniego, zachowując się wobec niego w sposób niestosowny (np.: dotykanie, głaskanie, poklepywanie w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych),
- k) zmuszał małoletniego do odbycia jakiejkolwiek aktywności o charakterze seksualnym,
- l) prowokował nieodpowiednie kontakty z małoletnimi (np.: łaskotanie, udawane walki czy brutalne zabawy fizyczne),
- m) faworyzował małoletnich, dzielił ich i dyskryminował,
- n) izolował, pomijał, obniżał status małoletniego w grupie,
- o) stygmatyzował małoletnich z powodu ich stanu zdrowia, sprawności, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
- p) wyszydzał, wyśmiewał, ośmieszał czy poniżał małoletnich,
- q) miał wygórowane wymagania w stosunku do osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- r) stosował kary niewspółmierne do przewinienia,
- s) używał agresywnych wypowiedzi czy komentarzy w stosunku do małoletnich.

3.1.4. Troska o małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub niepełnosprawnością

1. Nauczyciel/ Personel Szkoły:

- a) otacza opieką uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- b) wydaje jasne i jednoznaczne komunikaty wobec małoletnich,
- c) rozmowę odbywa w miejscu odpowiednio przygotowanym, uwzględniającym specyfikę odbioru i przetwarzania bodźców sensorycznych przez małoletniego,
- d) zna sposoby regulacji emocji danego małoletniego oraz jego trudne zachowania,
- e) uważnie słucha małoletnich o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym niepełnosprawnych, zadaje pytania naprowadzające, dopytuje, parafrazuje ich wypowiedź.

2. W przypadku domniemania lub potwierdzonej informacji, iż małoletni ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub małoletni niepełnosprawny jest narażony na jakiegokolwiek formy przemocy, personel Szkoły ma obowiązek natychmiast zareagować na zaistniałą sytuację.

3. W przypadku konieczności pomocy małoletniemu w czynnościach osobistych personel Szkoły powinien udzielić jej z pełnym zrozumieniem problemu oraz za udokumentowaną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych. W przypadkach nagłych i niespodziewanych sytuacji możliwe jest udzielenie zgody telefonicznej przez rodzica/ opiekuna prawnego. Z takiej rozmowy należy sporządzić notatkę służbową. Personel ma obowiązek kierować się należytych szacunkiem i dyskrecją.

4. Niedozwolone jest to, aby personel Szkoły wyręczał małoletniego w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie.

3.2. Zasady bezpiecznych relacji między uczniami

1. Uczniowie mają prawo do przebywania w bezpiecznym środowisku Szkolnym. Nauczyciele i personel Szkoły chronią uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania określonych w statucie szkoły.
3. Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na:
  - a) pochodzenie etniczne/ geograficzne/ narodowe,
  - b) religię,
  - c) status ekonomiczny,
  - d) cechy rodzinne,
  - e) wiek,
  - f) płeć,
  - g) orientację seksualną,
  - h) cechy fizyczne,
  - i) niepełnosprawność.

Nie naruszają praw innych uczniów – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmienność.

4. Zachowanie i postępowanie uczniów wobec kolegów/ innych osób nie narusza ich poczucia godności/ wartości osobistej. Uczniowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
5. Kontakty między uczniami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej.
6. Uczniowie budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Uczniowie okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc. Nie kpią, nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
8. W kontaktach między sobą uczniowie nie zachowują się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony kolegów.
9. Uczniowie mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych.
11. Uczniowie mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników Szkoły o zaistniałych zagrożeniach.
12. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia/uczniów jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią.
13. Wszyscy uczniowie znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwa innych uczniów, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w szkole zwrócić o pomoc.
14. Jeśli uczeń stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w szkole pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.

3.2.1. Niedozwolone zachowania w Szkole

1. W Zespole Szkół Nr 1 w Bratoszewicach niedozwolone jest stosowanie następujących form agresji i przemocy przez małoletnich:

- a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
  - bicie/ uderzenie/ popychanie/ kopanie/ opluwanie,

- wymuszenia,
- napastowanie seksualne,
- nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą,
- fizyczne zaczepki,
- zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań,
- rzucanie w kogoś przedmiotami.

b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:

- obelgi, wyzwiska,
- wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary,
- bezpośrednie obrażenia ofiary,
- plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary,
- zastraszanie,
- groźby.

c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- poniżanie,
- wykluczanie/ izolacja/ milczenie/ manipulowanie,
- pisanie na ścianach (np.: w toalecie lub na korytarzu),
- wulgarne gesty,
- śledzenie,
- stosowanie różnych form cyberprzemocy (np.: obraźliwe smsy i mmsy, wiadomości na forach internetowych lub w tzw. pokojach do czatowania, e-maile zawierające groźby czy maile poniżające),
- szantażowanie,
- szykanowanie z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.

2. Niewłaściwym zachowaniem małoletnich i nadużyciem wobec nietykalności cielesnej innych uczniów na terenie Szkoły i poza nią są m.in.:

- a) wszelkie formy okazywania niechcianej czułości,
- b) niechciane dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych,
- c) niechciane łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu,
- d) niechciane całowanie, w szczególności w usta,
- e) niestosowne komplementowanie odnoszące się między innymi do rozwoju fizycznego.

3. W Zespole Szkół Nr 1 niedozwolone jest aby małoletni:

- a) celowo niszczyli lub nie szanowali własności innych osób oraz własności szkolnej,
- b) kradli czy przywłaszczali własność kolegów lub innych osób,
- c) wyłudzali pieniądze lub inne rzeczy od uczniów,
- d) wysługiwali się innymi małoletnimi w zamian za korzyści materialne,
- e) fotografowali lub filmowali zdarzenia z udziałem innych małoletnich lub innych osób bez ich zgody,
- f) upubliczniali materiały i fotografie bez zgody obecnych na nich osób,
- g) stwarzali niebezpieczne sytuacje w Szkole lub w klasie (np.: rzucanie kamieniami, przynoszenie do Szkoły ostrych narzędzi, środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek),

- h) wychodzili bez zezwolenia personelu poza teren Szkoły w trakcie przerwy lub lekcji,
- i) celowo nie przestrzegali zasad bezpieczeństwa podczas zajęć organizowanych w Szkole,
- j) stwarzali sytuacje, które zagrażałyby zdrowiu bądź życiu innych osób,
- k) posiadali, rozprowadzali oraz zażywali narkotyki lub inne substancje psychoaktywne,
- l) posiadali, udostępniali innym oraz palili papierosy i e- papierosy,
- m) niestosownie odzywali się do kolegów bądź personelu Szkoły,
- n) używali wulgaryzmów.

3.3. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z Sieci

Obowiązkiem prawnym szkoły jest takie wykorzystanie Internetu, które będzie adekwatne do poziomu dojrzałości poznawczej i emocjonalno- społecznej ucznia oraz nie będzie szkodzić ani zagrażać jego rozwojowi psychofizycznemu. Do potencjalnych zagrożeń płynących z użytkowania Internetu należy zaliczyć:

- a) dostęp do treści niezgodnych z celami wychowania i edukacji,
- b) działalność innych użytkowników zagrażająca dobru ucznia,
- c) oprogramowania umożliwiające śledzenie i pozyskanie danych osobowych użytkowników szkolnej Sieci.

W szkole powołany jest Koordynator Bezpieczeństwa w Sieci. Wyznacza go Dyrektor Szkoły. Jest to osoba, która odpowiada za techniczne i organizacyjne przygotowanie Szkoły do zapewnienia bezpiecznych warunków korzystania przez małoletniego z Sieci teleinformatycznych, w tym Internetu na terenie placówki.

Koordynatorem jest osoba, która:

- ma odpowiednie kompetencje techniczne – potrafi wprowadzić zabezpieczenia informatyczne chroniące przed nielegalnymi i szkodliwymi treściami;
- rozumie cyfrową rzeczywistość – zna zagrożenia technologiczne i społeczne oraz wie, jak dzieci wykorzystują Internet i technologie;
- regularnie szkoli się w zakresie reagowania na incydenty, na przykład na przemoc z użyciem technologii;
- potrafi wykorzystywać rozwiązania online w edukacji;
- zna zasady prostej i efektywnej komunikacji – potrafi dostosować język i formę informacji do potrzeb odbiorcy.

3.3.1. Zasady korzystania ze szkolnych urządzeń elektronicznych, w tym z dostępem do Internetu

1. Infrastruktura sieciowa Szkoły umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i uczniom, w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie Szkoły bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.

4. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie Szkoły jest zainstalowane i systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, m.in.: bezpieczna poczta.pdf oraz Cyberbezpieczeństwo.pdf.
5. W Szkole wyznaczony jest pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo Sieci; do jego obowiązków należą:
  - a) zabezpieczenie Sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania,
  - b) sprawdzanie co najmniej raz w półroczu czy na komputerach, w tym ze swobodnym dostępem do Internetu, nie znajdują się niebezpieczne treści.
6. Na terenie Szkoły dostęp ucznia do Internetu możliwy jest:
  - a) pod nadzorem nauczyciela na zajęciach komputerowych;
  - b) za pomocą Sieci wifi Szkoły, po podaniu hasła.
7. Uczeń może korzystać z Internetu tylko na komputerze z zainstalowanym programem filtrującym treści.
8. Uczniowie korzystają z komputera tylko pod opieką nauczyciela.
9. Korzystanie z multimediiów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym.
10. Uczeń obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela oraz z obowiązującym regulaminem korzystania z pracowni komputerowej.
11. Użytkownikowi komputera zabrania się:
  - a) instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie,
  - b) usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu,
  - c) dotykania elementów z tyłu komputera, kabli zasilających a także kabli sieciowy.

3.3.2. Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie Szkoły

1. Uczeń ma prawo korzystać na terenie Szkoły z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi zasadami. Przez pojęcie „telefon komórkowy” rozumie się także smartfon, urządzenie typu smartwatch, itp. Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, dyktafon, kamerę, aparat cyfrowy, słuchawki, smartwatch, itp.
2. Uczniowie przynoszą do Szkoły telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność.
3. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez uczniów.
4. Uczeń ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon oraz inny sprzęt z dostępem do Internetu i schować go przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych.
5. Uczniowie nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas zajęć edukacyjnych, opiekuńczych, treningów, uroczystości, a także zajęć pozalekcyjnych organizowanych na terenie Szkoły bez zgody nauczyciela prowadzącego zajęcia.

6. Telefony i inne urządzenia elektroniczne można wykorzystywać podczas zajęć lekcyjnych w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia lub na jego wyraźne polecenie. Uczeń może korzystać z telefonu a także innych urządzeń elektronicznych w celu wyszukania informacji niezbędnych do realizacji zadań podczas zajęć.
7. Jeśli uczeń czeka na ważną informację telefoniczną (połączenie, SMS, etc.), ma obowiązek poinformować o tym fakcie nauczyciela i poprosić o pozwolenie na korzystanie z telefonu.
8. Podczas lekcji zakazuje się uczniom filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych; nie dotyczy to wydarzeń publicznych odbywających się w Szkole, w tym uroczystości szkolnych.
9. Korzystanie na terenie Szkoły z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych powinno odbywać się z poszanowaniem zasad współżycia społecznego, w tym szczególności prawa do prywatności uczniów i nauczycieli oraz prawa do niezakłóconego przebywania na terenie Szkoły.
10. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.

3.3.3. Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie Szkoły

1. W przypadku niezastosowania się do obowiązku wyłączenia lub wyciszenia telefonu i schowania go przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych, nauczyciel ma prawo zażądać odłożenia danego przedmiotu we wskazane miejsce.
2. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych na terenie Szkoły, wychowawca klasy odnotowuje zaistniałą sytuację w e-dzienniku jako uwagę negatywną, która ma wpływ na ocenę z zachowania zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania Zachowania.
3. W przypadku, gdy sytuacja powtarza się, wychowawca niezwłocznie informuje o tym fakcie rodziców/ prawnych opiekunów ucznia, wzywa ich do stawienia się w Szkole. Dalsze postępowanie określa Statut Szkoły.

3.3.4. Zasady ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z Sieci

1. Szkoła ma obowiązek podejmować działania zabezpieczające małoletnich przed łatwym dostępem do tych treści z Sieci, które mogą zagrażać ich prawidłowemu rozwojowi.
2. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z Sieci” rozumiane są:
  - a) treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia (m.in.: pornografia, treści obrazujące przemoc i śmierć, obrazy przedstawiające okrucieństwo wobec zwierząt, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, materiały promujące rasizm i ksenofobię, materiały przedstawiające degenerację (np. patostreamy) nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków);

- b) treści stwarzające niebezpieczeństwo werbunku małoletnich do organizacji nielegalnych i terrorystycznych oraz zachęty do wstąpienia do radykalnych ruchów lub sekt ;
  - c) treści, które zawierają uwodzenie dziecka poniżej 15 r.ż. przez Internet;
  - d) różne formy Cyberprzemocy, (m.in.: nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli).
3. Podstawowe działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści szkodliwych i zagrożeń z Sieci:
- a) monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego;
  - b) edukacja medialna – dostarczanie uczniom wiedzy i umiejętności dotyczących posługiwania się technologią komunikacyjną;
  - c) prowadzenie systematycznych działań wychowawczych mających na celu m.in.: integrację zespołu klasowego oraz uczenie odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych przedstawianych również w reklamach;
  - d) prowadzenie działań profilaktycznych propagujących zasady bezpiecznego korzystania z Sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych;
  - e) włączenie rodziców/opiekunów prawnych uczniów w działania Szkoły na rzecz zapobiegania Cyberprzemocy – poinformowanie ich o polityce Szkoły w zakresie reagowania na Cyberprzemoc; edukacja na temat cyberprzemocy i zagrożeń z Sieci (m.in.: udostępnianie materiałów i publikacji, w tym polecanie i wskazywanie sposobów instalowania ochrony rodzicielskiej);
  - f) instalowanie aplikacji filtrujących na każdym komputerze, z których korzystają pracownicy i uczniowie oraz aplikacji filtrujących do usług sieciowych, które analizują przepływające dane i są w stanie zablokować dostęp do podejrzanych lokalizacji niezależnie od tego, czy przyłączony komputer wyposażono w odpowiednie narzędzie, czy też nie.

Rozdział 4

Ścieżki postępowania małoletniego w przypadku doznawania przez niego krzywdy

4.1. Stosowanie wobec małoletniego przemocy fizycznej, słownej i psychicznej

Rodzaj krzywdy

Przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowana wobec małoletniego

Ktoś przez DŁUŻSZY CZAS stosuje wobec Ciebie przemoc lub jest agresywny, nęka Cię w różny sposób, znęca się nad Tobą, stosując, np.:

Przemoc fizyczną: atak, napastowanie seksualne, nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą, fizyczne zaczepki lub dokuczanie, zmuszanie innej osoby do robienia nieprzyjemnych rzeczy, rzucanie w kogoś przedmiotami.

Przemoc słowną: obelgi, bezpośrednie obrażanie ofiary, plotki i obraźliwe żarty, groźby. Przemoc słowna może być także wymierzona w rodzinę i w przyjaciół ofiary po to, aby jeszcze bardziej jej dokuczyć.

Przemoc psychiczną: poniżanie, wykluczanie/ izolacja/ milczenie, obraźliwe pisanie na ścianach (np.: w toalecie lub na korytarzu), wulgarne gesty, śledzenie/ szpiegowanie, obraźliwe SMS-y i MMS-y, wiadomości na forach internetowych lub tzw. „pokojach do czatowania” (które z reguły są anonimowe w odróżnieniu od SMS-ów, pochodzących z konkretnych telefonów); telefony i e-maile (zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające); niszczenie rzeczy należących do ofiary; straszenie; gapienie się; szantażowanie.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. Jeśli nie czujesz się bezpiecznie, powiedz o tym wychowawcy. Przedstaw mu sytuację, jeśli masz świadków przemocy stosowanej wobec Ciebie, poinformuj o tym nauczyciela. Poproś o reakcję, wsparcie i pomoc. Poinformuj także rodziców o tym, co Cię spotyka.
2. Nauczyciel (wychowawca), do którego się zgłosiłeś, podejmie działania, mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Działania te może podjąć we współpracy z rodzicami, jeśli wyrażą oni wolę uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym.
3. Po wyjaśnieniu okoliczności i ustaleniu rodzaju zachowań przemocowych wobec Ciebie, wysłuchaniu wyjaśnień ich sprawcy/ sprawców przemocy, wychowawca podejmie stosowne, zgodne ze Statutem Szkoły, działania.
4. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia emocjonalnego, poproś o rozmowę z pedagogiem szkolnym lub psychologiem (lub innym nauczycielem, któremu ufasz).
5. Jeśli sytuacja nie ulegnie zmianie i w dalszym ciągu ktoś będzie się nad Tobą znęcał, ponownie poinformuj o tym wychowawcę oraz swoich rodziców. Wspólnie z wychowawcą i rodzicami możesz też przedstawić sprawę Dyrektorowi lub

Wicedyrektorowi Szkoły, który zastosuje kolejne, przewidziane prawem szkolnym, konsekwencje wobec sprawcy/ sprawców przemocy.

6. W przypadku ciągłego, uporczywego znęcania się nad Tobą oraz nieskutecznej reakcji Szkoły na działania sprawcy rodzice mogą zgłosić ten fakt do Kuratorium Oświaty, które podejmie działanie wyjaśniające.

Działania Szkoły:

1. Szkoła, zgodnie ze swoim Statutem, bezzwłocznie podejmie działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika Szkoły, który zaobserwował fakt jakiegokolwiek przemocy czy agresji lub został o nim poinformowany, jest przerwanie tego zachowania.
2. Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się określone konsekwencje przewidziane w Statucie Szkoły.
3. Pedagog lub psycholog szkolny może Ci udzielić pomocy psychologicznej oraz wskazać, jak należy radzić sobie w tego typu sytuacjach. Pomocy tej udzielać Ci może systematycznie, dopóki będzie Ci ona potrzebna.
4. W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej Dyrektor Szkoły zgłasza sprawę agresji fizycznej na Policję w celu wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

4.2. Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego

Rodzaj krzywdy

Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego

Ktoś (osoba Ci znana lub nieznana) okradł Cię, przywłaszczył sobie rzecz, która należała do Ciebie. Ktoś celowo zniszczył rzeczy należące do Ciebie.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. Zgłoś zdarzenie kradzieży lub zniszczenia Twoich rzeczy wychowawcy lub innemu nauczycielowi; przedstaw mu okoliczności wydarzenia. Poinformuj o ewentualnych świadkach zdarzenia.
2. Powiedz o tym zdarzeniu swoim rodzicom.
3. O zaistniałym zdarzeniu możesz opowiedzieć pedagogowi szkolnemu, który zgodnie z Twoimi potrzebami, udzieli Ci wsparcia pedagogiczno- psychologicznego lub inną formę pomocy.

Działania Szkoły:

1. Wychowawca informuje rodziców, pedagoga oraz Dyrektora Szkoły o zaistniałym zdarzeniu.
2. Przekazuje tę informację również Twoim rodzicom.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę ze świadkami o ile są wskazani.
4. Jeżeli sprawca celowego zniszczenia lub kradzieży Twojej rzeczy został ustalony lub wskazany, Szkoła informuje o tym jego rodziców; wychowawca i pedagog szkolny zgodnie ze Statutem Szkoły podejmują działania wyjaśniające zaistniałą sytuację oraz informują o nich i ich wyniku rodziców sprawcy.
5. Szkoła zgodnie z obowiązującym swoim Statutem stosuje wobec sprawcy czyny środki dyscyplinujące. Zobowiązuje też sprawcę do oddania Ci skradzionej rzeczy lub w uzgodnieniu z jego rodzicami - do ewentualnego pokrycia kosztów skradzionej lub zniszczonej rzeczy.
6. Jeśli w wyniku postępowania wyjaśniającego nie jest możliwe ustalenie sprawcy kradzieży, Szkoła poinformuje Twoich rodziców o zaistniałej kradzieży lub zniszczeniu należącej do Ciebie rzeczy a także przekaze rodzicom informację o możliwości zgłoszenia tego faktu Policji.

4.3. Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego

Rodzaj krzywdy

Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego

Przemoc domowa- to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające Twoje prawa lub dobra osobiste, w szczególności:

- a) narażające Cię na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające Twoją godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, np.: namawianie lub zmuszanie Cię przez dorosłego do uczestniczenia w prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- c) powodujące szkody na Twoim zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące Twoje cierpienie,
- d) ograniczające lub pozbawiające Cię dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające Twoją prywatność lub wzbudzające u Ciebie poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia.

Pamiętaj!

Jeżeli dzieje Ci się w domu jakakolwiek krzywda, możesz poinformować o tym pracownika Szkoły, do którego masz zaufanie. Podejmie on stosowne, zgodne z zakresem swoich kompetencji, działania, mające na celu Twoją ochronę. Jeśli jednak nauczyciel lub inni pracownicy Szkoły zauważą w Twoim zachowaniu i wyglądzie symptomy i oznaki

stosowanej wobec Ciebie przemocy domowej to mimo że tego nie ujawniłeś, mają obowiązek podjąć chroniące Cię działania i/ lub zgłosić ten fakt do instytucji, które udziela Ci zgodnej z prawem pomocy.

Ścieżka postępowania małego

1. Możesz ujawnić wychowawcy lub innemu pracownikowi Szkoły, do którego masz zaufanie, że dzieje Ci się krzywda i poprosić go o pomoc w tej trudnej dla Ciebie sytuacji. Może wystąpić również przypadek, że nauczyciel obserwując Cię, podejrzewa, że jesteś krzywdzony, chociaż mu tego nie zgłosiłeś. W tej sytuacji wychowawca przeprowadza rozmowę z Tobą oraz Twoimi rodzicami/ prawnymi opiekunami, w celu zweryfikowania podejrzeń.
2. Po uzyskaniu informacji od Ciebie wychowawca podejmie interwencję w Twojej sprawie: wspólnie z pedagogiem zbiorą od Ciebie informacje na temat krzywdy, której doświadczyłeś, ustalą jej formy i okoliczności. Rozmowa z Tobą będzie podstawą do oceny stopnia zagrożenia Twojego bezpieczeństwa. **Pamiętaj**, że możesz opowiadać o tym, co się wydarzyło, swobodnie; opowiedz o zachowaniu sprawcy i swoich odczuciach. Nie musi być zachowana kolejność wydarzeń. Wychowawca i pedagog dadzą Ci czas na wypowiedzenie się i nie będą Cię korygować. W celu uzyskania jak największej ilości informacji, mogą Ci zadać dodatkowe pytania.
3. Porozmawiaj też o swojej sytuacji, o tym, co czujesz i przeżywasz z pedagogiem szkolnym lub/i psychologiem. Udziela Ci oni wsparcia w tej trudnej dla Ciebie sytuacji oraz uwzględniając Twoje potrzeby, wspólnie z rodzicami zaplanują działania, które zapewnią Ci ochronę przed krzywdzeniem.

Działania Szkoły:

1. Każdy pracownik Szkoły ma obowiązek troszczyć się o Twoje dobro i bezpieczeństwo i udzieli Ci pomocy, zgodnie ze swoimi kompetencjami.
2. W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu Ciebie lub potwierdzenia się podejrzeń, że jesteś krzywdzony, wychowawca zgłasza problem pedagogowi szkolnemu psychologowi i pielęgnowarce (w przypadku zagrożenia Twego zdrowia lub życia).
3. Pedagog szkolny, po dokładnym rozpoznaniu sprawy, dokonuje oceny zdarzeń i zawiadamia o nich Dyrektora Szkoły.
4. Wspólnie z Twoimi rodzicami (lub jednym z nich, tym, który Cię nie krzywdzi) pedagog wraz z wychowawcą planują konkretne działania zapewniające Ci ochronę.
5. Szkoła zapewni Ci opiekę i pomoc psychologiczną. Może także skierować Cię na terapię psychologiczną, gdy będziesz potrzebować długotrwałego i profesjonalnego wsparcia psychicznego.

Uwaga!

1. Gdyby zaplanowane przez Szkołę działania nie były wystarczające do zapewnienia Ci pomocy, której potrzebujesz, pedagog szkolny nawiązuje współpracę z instytucjami pomocowymi, np.: dzielnicowym, specjalistą ds. nieletnich, pracownikiem socjalnym.
2. W sprawach trudnych lub związanych z popełnieniem przestępstwa, pedagog powiadamia specjalistę ds. nieletnich oraz Sąd Rodzinny.
3. W sytuacjach bezpośrednio zagrażających Twojemu zdrowiu lub życiu, pedagog powiadamia Policję lub Prokuraturę Rejonową.

Pamiętaj!

Każde zachowanie o charakterze przemocowym, również seksualnym, wobec osoby małoletniej jest przestępstwem. Szkoła ma obowiązek zgłosić sprawę wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej na Policję. Sposób postępowania w sytuacji krzywdzenia małoletnich określa procedura „Niebieskiej Karty”. Która polega na podejmowaniu interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą; postępowanie to odbywa się wg ustalonych zasad prawnych. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej karty” nie jest konieczna pewność występowania przemocy, wystarczy jej uzasadnione podejrzenie.

4.4. Nierówne traktowanie - dyskryminacja ucznia małoletniego

Rodzaj krzywdy

Nierówne traktowanie – dyskryminacja ucznia małoletniego

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie kogoś ze względu na jakąś cechę. Powodem dyskryminacji są najczęściej: płeć, wiek, rasa, niepełnosprawność, orientacja seksualna, cechy fizyczne, religia, przynależność do grupy etnicznej, narodowej lub społeczno- kulturowej, przekonania polityczne lub inne przekonania, a także status materialny i pochodzenie społeczne.

Przejawy dyskryminacji w Szkole:

Ktoś wyśmiewa się, drwi, szydzi, prześladuje Cię z powodu Twojego wyglądu, zachowania, poglądów, pochodzenia, statusu materialnego, płci, orientacji seksualnej lub z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. Porozmawiaj z nauczycielem, któremu ufasz lub wychowawcą - opowiedz szczerze o przeżyciach, których doświadczyłeś. To trudna dla Ciebie sytuacja, więc nie obawiaj się poprosić nauczyciela o pomoc i interwencję w tej sprawie.
2. Poinformuj także swoich rodziców o całej sytuacji, przedstaw im wszystkie okoliczności zdarzenia.

3. Zasięgnij porady szkolnego pedagoga lub psychologa, opowiedz mu o swoich obawach, przeżyciach i odczuciach. Pedagog szkolny lub/i psycholog zgodnie z Twoimi potrzebami udzieli Ci pomocy pedagogiczno- psychologicznej.
4. Twoi rodzice i Ty możecie zwrócić się pomoc także do organizacji pozarządowych, zajmujących się problematyką praw dziecka/ praw człowieka.
5. W przypadku nieotrzymania pomocy ze strony Szkoły, Twoi rodzice mogą zgłosić sprawę do właściwego Kuratorium Oświaty a następnie do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka.

Działania Szkoły:

1. Szkoła powinna zapewnić uczniom możliwości rozwoju w bezpiecznej atmosferze, wolnej od jakiegokolwiek dyskryminacji, dlatego też jest zobowiązana do działań antydyskryminacyjnych.
2. Wychowawca i pedagog szkolny podejmują działania wyjaśniające okoliczności zdarzenia, zmierzające do określenia jego znaczenia dla Ciebie oraz ustalenia sprawcy/ sprawców. Informują o zdarzeniu Dyrektora Szkoły.
3. Po ustaleniu sprawców poinformują o tym ich rodziców.
4. Szkoła po wysłuchaniu sprawcy, uwzględniając wagę czynu oraz motywację sprawcy do popełnienia takiego czynu, zastosuje określone w Statucie środki dyscyplinujące sprawcę. Poinformuje o nich rodziców sprawcy.

4.5. Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy

Rodzaj krzywdy

Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy

Cyberprzemoc ma miejsce wtedy, gdy doświadczyłeś przemocy w Sieci w jakiegokolwiek formie, np.: nękania, straszenia, szantażowania z użyciem Sieci, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz w sytuacji, gdy ktoś podszywa się w Sieci pod Ciebie wbrew Twojej woli.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. Postaraj się zabezpieczyć dowody przemocy w Sieci stosowanej wobec Ciebie.
2. Zgłoś ten fakt wychowawcy.
3. Jeśli masz świadków doświadczanej przez Ciebie cyberprzemocy, powiedz o nich nauczycielowi. Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą cyberprzemocy, analizie zebranych dowodów z Sieci.
4. Wychowawca wspólnie z Tobą oceni czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np.: niezbyt udanym żartem.

5. Wychowawca może również o zaistniałym zdarzeniu cyberprzemocy poinformować Twoich rodziców lub nawet Policję; decyzję w tej sprawie podejmie wspólnie z Tobą, rodzicami i Dyrektorem Szkoły.
6. Jeśli będziesz potrzebować dodatkowego wsparcia emocjonalnego, poproś o rozmowę z pedagogiem szkolnym lub psychologiem (lub innym nauczycielem, któremu ufasz).

Działania Szkoły:

1. Nauczyciel wysłucha Cię, przeanalizuje dowody, które dostarczysz. Jeśli będziesz mieć kłopot z zabezpieczeniem dowodów w Sieci, nauczyciel poprosi o pomoc specjalistę.
2. Po dokonaniu analizy dowodów i ustaleniu okoliczności cyberprzemocy wychowawca podejmie działania, mające na celu ustalenie sprawcy cyberprzemocy.
3. Wobec sprawcy cyberprzemocy będą zastosowane określone w Statucie Szkoły środki dyscyplinujące.
4. Otrzymasz wsparcie psychologiczne od psychologa lub pedagoga szkolnego.
5. Wystąpienie cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i Sądu Rodzinnego. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby, gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np.: nie ma zmian postawy ucznia- sprawcy cyberprzemocy).

Pamiętaj:

- że nie jesteś winien/ winna zaistniałej sytuacji i nikt nie ma prawa zachowywać się wobec Ciebie w ten sposób;
- że pomoc, którą otrzymasz ze strony Grona Pedagogicznego, nie kończy się w momencie zakończenia procedur ustalenia sprawcy i zastosowania wobec niego środków dyscyplinujących. Nauczyciele będą w sposób szczególny czuwać nad Twoim bezpieczeństwem i zwracać uwagę, czy nie są podejmowane wobec Ciebie dalsze działania przemocowe. Będą również dla Ciebie wsparciem w radzeniu sobie z tą trudną sytuacją.

4.5.1. Małoletni ma dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych

Rodzaj krzywdy

Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych

Są to treści, które mogą wywołać u Ciebie negatywne emocje, które promują czy też po prostu przedstawiają niebezpieczne lub niezgodne z prawem zachowania. Jeżeli ktoś wysyła Ci w Internecie treści nawołujące do samookaleczeń, samobójstw, zachowań szkodliwych dla zdrowia, treści dyskryminacyjne, promujące wrogość, nienawiść.

Ścieżka postępowania małoletniego

1. Zgłoś ten fakt rodzicom oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu (albo innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz).
2. W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców i pracowników Szkoły. Jeśli masz świadków zdarzenia, poinformuj o nich wychowawcę.
3. Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać u Ciebie duży stres i frustrację. Skontaktuj się z pedagogiem lub psychologiem szkolnym i opowiedz mu o swoich emocjach, skorzystaj z ich pomocy.

Działania Szkoły:

1. Szkoła powiadomi Twoich rodziców o zaistniałym zdarzeniu.
2. Uzgodni z Twoimi rodzicami podejmowane działania i formy wsparcia Ciebie.
3. Zapewni Ci pomoc pedagoga szkolnego lub psychologa.
4. Jeżeli pomoc udzielona przez Szkołę okaże się niewystarczająca, w porozumieniu z Twoimi rodzicami może Cię skierować na specjalistyczną terapię.
5. We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów, Szkoła ustali okoliczności uzyskania przez Ciebie dostępu do szkodliwych treści.
6. Jeżeli treści można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, ta podejmie zgodne z jej Statutem działania mające na celu ustalenie sprawy.

Pamiętaj, że sprawcą jest osoba, która udostępniła szkodliwe treści lub twórca tych treści.

4.5.2. Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w Sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego

Rodzaj krzywdy

Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeżeli Ty lub Twoi opiekunowie zauważyliście, że została naruszona wasza prywatność w wyniku wykorzystania w Sieci danych osobowych lub wizerunku:

1. Zgłoś ten fakt rodzicom oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu (albo innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz).

2. W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców i pracowników Szkoły.
3. Jeśli masz świadków doświadczanej przez Ciebie krzywdy, powiedz o nich nauczycielowi. Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranym materiałom.

Działania Szkoły:

1. Szkoła powiadomi Twoich rodziców o zaistniałym zdarzeniu i uzgodni z nimi podejmowane działania i formy wsparcia Twojej osoby.
2. We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów, Szkoła ustali okoliczności wykorzystania wizerunku lub danych osobowych.
3. Jeżeli treści można bezpośrednio powiązać z uczniami danej Szkoły, ta podejmie zgodne z jej Statutem działania mające na celu ustalenie sprawcy.

4.5.3. Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie

Rodzaj krzywdy

Nawiązywanie przez małoletniego niebezpiecznych kontaktów w Internecie

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeśli Ty lub Twój opiekunowie macie podejrzenie o nawiązaniu niebezpiecznych kontaktów w Internecie:

1. Zgłoś ten fakt rodzicom oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu (albo innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz).
2. W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców i pracowników Szkoły.
3. Jeśli masz świadków rozmów i niebezpiecznych kontaktów, powiedz o nich nauczycielowi. Identyfikacja sprawcy często jest możliwa dzięki zebranym materiałom.

Działania Szkoły:

1. Szkoła powiadomi Twoich rodziców o zaistniałym zdarzeniu i uzgodni z nimi podejmowane działania i formy wsparcia Ciebie.
2. We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów, Szkoła ustali okoliczności nawiązania niebezpiecznych kontaktów.
3. Jeżeli treści można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, ta podejmie zgodne z jej Statutem działania mające na celu ustalenie sprawcy.

4. Jeżeli incydent jest poważny lub dotyczy przestępstwa, Szkoła powiadomi Policję lub inne organy.
5. Zostanie Ci udzielone wsparcie psychologiczno- pedagogiczne.

4.5.4. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu uzyskania korzyści majątkowych

Rodzaj krzywdy

Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu

Seksting polega na wysyłaniu innym osobom przez Internet lub telefon swoich intymnych zdjęć lub filmów. Jest to niebezpieczne zjawisko, ponieważ raz wysłane treści mogą zostać zapisane i użyte w dowolny sposób. Mogą też trafić w ręce niepowołanych osób i stają się narzędziem cyberprzemocy: szantażu czy zastraszania osoby, która się na nich znajduje. Mogą zostać przesłane innym osobom bez zgody osoby, która się na nich znajduje.

Rodzaje sekstingu:

1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.
3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeśli Ty i/lub Twoi rodzice lub opiekunowie prawni uznają, że jesteś ofiarą sekstingu:

1. Opowiedz o nim dokładnie rodzicom, wychowawcy lub innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz.
2. Zbierz i zabezpiecz dowody dostępne w formie elektronicznej, np.: przesyłane zdjęcia, zrzuty ekranów portali, w których opublikowano zdjęcia. Dzięki nim możliwa będzie identyfikacja sprawcy. Ponieważ seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie.
3. Przekaż zebrane materiały wychowawcy.
4. W sytuacji każdego rodzaju sekstingu zostaniesz otoczony przez Szkołę opieką psychologiczno- pedagogiczną. Rozmowa na temat samego zdarzenia czy identyfikacji potencjalnego sprawcy będzie realizowana w warunkach komfortu

psychicznego dla Ciebie jako ofiary sekstingu, z szacunkiem dla Twojej indywidualności i przeżytego stresu.

5. Jeżeli Ty i Twoi rodzice uznacie, że pomoc Szkoły jest niewystarczająca, możecie poprosić pedagoga szkolnego o podjęcie decyzji o skierowaniu Ciebie do placówki specjalistycznej na terapię psychologiczną.

Działania Szkoły:

1. W Szkole zostanie przeprowadzona analiza dowodów oraz postępowanie mające na celu ustalenie sprawcy. Jeżeli niektóre z tego typu materiałów rozesłanych do większej liczby osób zostaną uznane za pornograficzne, Dyrektor Szkoły ma obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję.
2. Pedagog szkolny lub/i psycholog biorąc pod uwagę Twoje dobro, poinformują o zdarzeniu Twoich rodziców.
3. Otrzymasz wsparcie psychologiczne od pedagoga lub psychologa szkolnego.
4. Jeżeli celem sprawcy było upokorzenie Ciebie, sprawca/ sprawcy zostaną wezwani do Dyrektora Szkoły. Przedstawione zostaną sprawcom dowody, okoliczności zdarzenia, konsekwencje, jakimi skutkuje takie zachowanie. Wobec sprawcy zostaną zastosowane środki dyscyplinujące, określone w Statucie Szkoły.

4.5.5. Zasady i procedury w przypadku złamania wobec małoletniego prawa autorskiego

Rodzaj krzywdy

Złamanie prawa autorskiego wobec małoletniego

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeśli uznasz, że są łamane wobec Ciebie prawa autorskie:

1. Zgłoś ten fakt rodzicom oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu (albo innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz).
2. W miarę swoich możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody. Skorzystaj z pomocy rodziców i pracowników Szkoły. Jeśli masz świadków zdarzenia, poinformuj o nich wychowawcę.

Działania Szkoły:

1. W Szkole zostanie przeprowadzona analiza dowodów oraz postępowanie mające na celu ustalenie sprawcy. Szkoła podejmie kroki w celu usunięcia wszelkich treści, które naruszają prawa autorskie ze swoich platform lub zasobów szkolnych
2. Twoi rodzice zostaną poinformowani o incydencie.
3. Zostaną przeprowadzone rozmowy na temat znaczenia i konsekwencji łamania praw autorskich.

4.5.6. Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznego odbioru treści zamieszczonych w Internecie, nieumiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam

Gdy Szkoła stwierdza, że uczniowie mają trudności z odróżnieniem treści prawdziwych od nieprawdziwych w Internecie:

1. Organizuje lekcje, warsztaty i programy edukacyjne na temat oceny wiarygodności źródeł, rozpoznawania fałszywych informacji.
2. W przypadku opublikowania przez uczniów nieprawdziwych informacji publikuje sprostowania nieprawdziwych informacji.
3. Regularnie monitoruje zachowania uczniów w Sieci.

4.5.7. Wysyłanie małoletniemu materiałów pornograficznych

Rodzaj krzywdy

Wysyłanie małoletniemu materiałów pornograficznych

Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 202 Kodeksu Karnego).

Ścieżka postępowania małoletniego

Jeśli Ty i/lub Twoi rodzice lub opiekunowie prawni uznają, że otrzymałeś materiały pornograficzne:

1. Opowiedz o zaistniałym wydarzeniu dokładnie rodzicom, wychowawcy lub innemu pracownikowi Szkoły, któremu ufasz.
2. Zbierz i zabezpiecz dowody dostępne w formie elektronicznej - przesyłane zdjęcia, filmy, zrzuty ekranów portali, w których opublikowano materiały pornograficzne. Dzięki nim możliwa będzie identyfikacja sprawcy. Ponieważ rozpowszechnianie materiałów pornograficznych jest karalne, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie.
3. Przekaż zebrane materiały wychowawcy.
4. Zostaniesz otoczony przez Szkołę opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa na temat samego zdarzenia czy identyfikacji potencjalnego sprawcy będzie realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla Ciebie.
5. Jeżeli Ty i Twoi rodzice uznacie, że pomoc Szkoły jest niewystarczająca, możecie poprosić pedagoga szkolnego o podjęcie decyzji o skierowaniu Ciebie do placówki specjalistycznej na terapię psychologiczną.

Działania Szkoły:

1. W szkole zostanie przeprowadzona analiza dowodów oraz postępowanie, mające na celu ustalenie sprawcy. Jeżeli niektóre z tego typu materiałów rozesłanych do większej liczby osób, zostaną uznane za pornograficzne, Dyrektor Szkoły ma obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do Sądu Rodzinnego.
2. Pedagog szkolny lub/i psycholog, biorąc pod uwagę Twoje dobro, poinformują o zdarzeniu Twoich rodziców.
3. Otrzymasz wsparcie psychologiczne od pedagoga lub psychologa szkolnego.
4. Jeżeli celem sprawcy było upokorzenie Ciebie, sprawca/ sprawcy zostaną wezwani do Dyrektora Szkoły. Przedstawione zostaną sprawcom dowody, okoliczności zdarzenia, konsekwencje, jakimi skutkuje takie zachowanie. Wobec sprawcy zostaną zastosowane środki dyscyplinujące, określone w Statucie Szkoły.

4.6. Ochrona wizerunku i danych osobowych małoletnich

Ścieżka postępowania małoletniego

Ścieżka postępowania małoletniego:

Jeżeli ktoś bez Twojej zgody lub zgody Twoich rodziców/ opiekunów prawnych wykorzystał Twój wizerunek:

- a) upubliczniając go,
- b) utrwalając go w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio- wideo),
- c) przerabiając go,
- d) udostępniając mediom Twoje lub Twoich rodziców/ opiekunów prawnych dane osobowe.

Lub jeżeli ktoś bez Twojej zgody i wiedzy wykorzystał Twoje lub Twojej rodziny dane osobowe:

1. Zgłoś ten fakt rodzicom/ opiekunom prawnym oraz wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu.
2. W miarę możliwości i umiejętności zabezpiecz dowody.
3. Jeżeli masz świadków zdarzenia, poinformuj o nich wychowawcę/ pedagoga szkolnego.

Działania Szkoły:

1. Szkoła powiadomi Twoich rodziców/ opiekunów prawnych o zaistniałym zdarzeniu.
2. We współpracy z nimi, po dokonaniu analizy dowodów, Szkoła ustali okoliczności upublicznienia Twojego wizerunku bez wymaganej zgody.
3. Jeżeli fakt upublicznienia wizerunku będzie bezpośrednio związany z uczniami Szkoły, Dyrektor Szkoły podejmie odpowiednie działania zgodne ze Statutem.
4. Twoi rodzice/ opiekunowie prawni mogą zgłosić fakt udostępnienia Twojego wizerunku bez zgody odpowiednim służbom.

Rozdział 5

Prawa dziecka

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka, są: Konstytucja RP, Konwencja o prawach dziecka i Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka.

Źródłem praw dziecka jest godność człowieka, zwana również człowieczeństwem. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapisana jest ona w art. 30:

„Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”.

Z godności wywodzą się dwie zasady: wolność i równość, które są podstawą wszystkich praw człowieka. Wolność oznacza to, że człowiek nie jest własnością kogokolwiek, posiada wolną wolę, może samodzielnie podejmować decyzje i świadomie ponosić za nie odpowiedzialność. Równość oznacza, że każde dziecko ma takie same prawa i ma być tak samo traktowane przez wszystkich bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka – każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Konwencja Praw Dziecka zakłada, że dzieciom należy się szczególna opieka i ochrona.

Warto pamiętać, że:

1. Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, czyli osoby poniżej 18. roku życia. Nikt nie może odebrać dziecku jego praw.
2. Wszystkie prawa dziecka są równie ważne. Nie ma praw mniej lub bardziej ważnych od innych.
3. Prawa dziecka dotyczą różnych dziedzin życia, np.: prawa do:
  - a) swobody myśli, sumienia i wyznania,
  - b) prywatności i tajemnicy korespondencji,
  - c) do nauki i informacji,
  - d) wypoczynku i czasu wolnego,
  - e) do opieki zdrowotnej,
  - f) ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem,
  - g) wyrażania własnych poglądów.
4. Za ochronę praw dziecka odpowiada państwo.

Prawa kojarzyć się mogą ze swobodą decydowania o wszystkim, co dotyczy dziecka. Jednak prawa mają też swoje ograniczenia, które wynikają z faktu, że:

- a) inni też mają takie same prawa i egzekwując swoje prawa, nie mogą naruszać praw innych osób; poza przyznanymi prawami, dzieci mają nałożone przez rodziców/opiekunów prawnych i Szkołę (czyli państwo) pewne obowiązki, które powinny wypełniać.
- b) Podstawę korzystania z praw dziecka stanowi zatem umiejętność świadomego z nich korzystania.

5.1. Najważniejsze prawa dziecka

1. Ochrona przed przemocą i wykorzystaniem:

Dziecko ma prawo do:

- a) życia bez wyzyskiwania i wykorzystywania. Nikt nie może siłą zmuszać go do zrobienia niczego, a zwłaszcza czegoś złego,
- b) ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną, seksualną i zaniedbaniem,
- c) życia bez przemocy i poniżania,
- d) szukania wszelkiej pomocy, wówczas, gdy jest krzywdzone.

Nikt nie może zmuszać dziecka do:

- a) pracy ponad siły ani wykorzystywać go zarobkowo w inny sposób.

Przykłady:

- *Nie możecie zmuszać koleżanki w jakikolwiek sposób, aby dała wam odpisać zadanie domowe.*
- *Nie możecie zmuszać kolegi do wagarów, zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub zażycia narkotyku.*
- *Nie możecie nikogo uderzyć ani wyśmiewać się z jego wyglądu czy zachowania.*
- *Nikt (kolega, koleżanka lub dorosły) nie ma prawa Was uderzyć, wyzywać lub poniżyć w jakikolwiek inny sposób. Nikt nie ma też prawa wyśmiewać się z czyjegoś wyglądu czy zachowania.*

A czy rodzice mają prawo nałożyć na Was obowiązki domowe, np. zrobienie zakupów, wynoszenie śmieci, sprzątnięcie swojego pokoju? Tak, ponieważ rodzice wychowują was wg pewnych zasad, uczą porządku, przydzielają różne zadania do wykonania. W ten sposób uczą Was odpowiedzialności. To przejaw troski o Wasze przyszłe życie.

2. Prawo do nauki i informacji:

Dziecko ma prawo do:

- a) bezpłatnej nauki i dostępu do informacji z różnych źródeł,
- b) do czasu wolnego (przerwy w Szkole, ferie i wakacje),
- c) wypoczynku,
- d) korzystania z zajęć rekreacyjnych.

Przykłady:

- *Czy koleżanka, która zaprosiła na swoje urodziny tylko część Waszej klasy, naruszyła takim zachowaniem czyjeś prawo? Nie, bo ma ona prawo organizować sobie czas wolny i spotykać się z kim chce.*
- *Czy nauczyciel, który przedłużył lekcję na czas całej przerwy, naruszył Wasze prawo do odpoczynku? Tak, przerwa ma Wam zapewnić odpoczynek przed kolejną lekcją.*

3. Prawo do prywatności:

Dziecko ma prawo do:

- a) tajemnicy korespondencji,
- b) prywatności,
- c) dysponowania własnymi rzeczami,
- d) swobody wypowiedzi.

Nikt nie ma prawa:

- a) poniżać i ośmieszać dziecka,
- b) wtrącać się do jego osobistych spraw,
- c) czytać listów, maili, smsów czy pamiętników chyba, że w uzasadnionych sytuacjach Sąd zadecyduje inaczej.

Przykład:

Podczas przerwy, zabieracie telefon swojemu koledze i czytacie jego smsy. Czy uważacie to za zabawny żart czy naruszenie jego prawa? Oczywiście naruszyliście tu prawo Waszego kolegi do prywatności, bo nikt nie ma prawa do ingerencji w Waszą prywatność, chyba że robi to ze względu na wasze dobro. Artykuł 16 Konwencji o Prawach Dziecka wskazuje: Nikt nie ma prawa do ingerencji w Twoją prywatność chyba, że robi to ze względu na dobro Twoje lub Twoich bliskich.

4. Prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach:

Dziecko w ważnych sprawach może wygłaszać swoje zdanie, opinie oraz własną wolę. Osoby dorosłe powinny wysłuchać dziecko i wziąć pod uwagę jego zdanie. Nawet w postępowaniu przed Sądem.

5. Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania:

Dziecko ma prawo do:

- a) swobodnego wyrażania wyznawanej religii,
- b) swobodnego wyrażania przekonań.

Prawo to może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób.

W realizacji tego prawa ochrona praw dziecka oraz praw rodziców wzajemnie się przenikają. Oznacza to, że dziecko ma przyznane prawo do wolności sumienia i wyznania, jednak może z niego korzystać pod władzą rodzicielską. Oznacza to, że rodzice mogą wychowywać dziecko zgodnie ze swoimi przekonaniami w sprawach religii.

Przykład:

Uczniowie niepełnoletni nie mogą sami decydować o udziale w lekcjach religii. Prawo do decydowania o wychowaniu religijnym dzieci Konstytucja i Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy daje rodzicom.

6. Prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa:

Gdy dziecko znajduje się w sytuacji, gdy zostało pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, państwo musi zapewnić mu opiekę, m.in.: poprzez:

- a) umieszczenie w rodzinie zastępczej,
- b) adopcję,
- c) umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi.

7. Prawo do zachowania godności, szczególnie dziecka psychicznie lub fizycznie niepełnosprawnego:

Dziecko niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających mu aktywne uczestnictwo w życiu społeczeństwa. Przysługuje mu zatem m.in.: prawo do:

- a) pełnego dostępu do dóbr i usług,
- b) wszechstronnej rehabilitacji,
- c) nauki,
- d) pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

8. Prawo do ochrony zdrowia i opieki medycznej:

Dziecko ma prawo do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień przy leczeniu chorób oraz profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej. Nie możecie zostać pozbawione dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

9. Prawo do otrzymywania pomocy i wsparcia od państwa, jeśli rodzina dziecka jest w trudnej sytuacji życiowej i materialnej:

Państwo powinno wspierać rodziny, których nie stać na zapewnienie dzieciom odpowiedniego poziomu życia.

10. Prawo do ochrony przed konfliktem zbrojnym:

Jeśli dziecko nie ukończyło 15 lat, nie może być rekrutowane do wojska i brać bezpośredniego udziału w konflikcie zbrojnym.

11. Prawo do ochrony w procesie karnym:

Jeżeli dziecko złamało prawo:

- a) nie powinno przebywać w więzieniu z dorosłymi,
- b) ma prawo otrzymać pomoc prawną,

- c) ma prawo utrzymywać kontakt ze swoją rodziną,
- d) ma prawo do pomocy prawnej lub innej np.: psychologa,
- e) ma prawo zgłaszać sytuacje, w których jest źle traktowane.

Komentarz:

Macie prawo do tego, aby każdy Wasze prawa szanował, ale również Wy musicie szanować prawa innych. Macie prawo do bycia takimi, jakimi jesteście, nawet gdy różnicie się od innych. Wasze prawa w żaden sposób nie powinny jednak ograniczać praw innych osób.

Macie prawo znać swoje prawa! Państwo powinno zadbać, aby prawa dziecka zawarte w Konwencji Praw Dziecka były znane zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych. O prawach dziecka uczycie się np.: w Szkole. Artykuły 43-54 Konwencji dotyczą tego, jak dorośli i państwo powinni współpracować, aby Wasze prawa były przestrzegane i chronione.

Rozdział 6

Wykaz telefonów i adresów mailowych do instytucji pomocowych

Możesz zadzwonić do:

1. Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02 (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18.00–22.00 można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18.00–22.00 w języku rosyjskim.

Dyżur prawnitel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałki i wtorki w godzinach 17.00–21.00) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środy w godzinach 18.00–22.00). **Poradnia e-mailowa:** niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.

2. Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900 przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.

3. Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226 (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9.30 do 15.30, od godz. 15.30 do 9.30 włączony jest automat).

4. Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży nr 116111

5. Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka nr 800121212.

Wykaz placówek funkcjonujących w okolicy Zespołu Szkół Nr 1 w Bratoszewicach udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

L.p.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Strona www/ Adres e-mail
	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy i dla Osób w Krzysie w Strykowie.	ul. Kościuszki 31 wejście od parkingu, I piętro 95-010 Stryków	42 719 -81-59	-
	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Strykowie.	ul. Kościuszki 31 wejście od parkingu, I piętro 95-010 Stryków	42 719 – 81- 59	-
	Punkt Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strykowie.	ul. Kościuszki 31 wejście od parkingu, I piętro 95-010 Stryków	42 719 -81-53	-
	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Strykowie.	Targowa 21 95-010 Stryków	42 719- 07-67	e-mail: kontakt@poradniapp-glowno.pl strona: https://www.poradniapp-glowno.pl
	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strykowie	ul. Tadeusza Kościuszki 29, 95-010 Stryków	42 719 -85 -01	e-mail: strykow@mgopsstrykow.pl strona: www.mgopsstrykow.pl
	Komisariat Policji w Strykowie	Grunwaldzka 5, 95-010 Stryków	<u>47 842 -53- 10</u>	e-mail: komendant.strykow@zgierz.ld.policja.gov.pl
	Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w Głownie	ul. Kilińskiego 2 pok. Nr 2 (parter)95 – 015 Głowno	42 719 26 46	strona: gops@gmina-glowno.pl
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu.	ul. Sadowa 6A, 95-100 Zgierz.	42 715- 43 -48	strona: www.pcpr-zgierz.bip.net.pl e-mail: pcpr@powiat.zgierz.pl
	Świetlica środowiskowa „PRZYSTAŃ” w Zgierzu.	ul. Narutowicza 10 95-100 Zgierz	42 717- 10- 96	strona: www.fundacja-arka.org.pl/swietlica e-mail: fundacja-arka.zgierz@wp.pl
	Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Rodzin „Źródła” Ośrodek wspierania rodziny w Zgierzu	ul. Długa 89/91, 95-100 Zgierz (adres do korespondencji: ul. Ks. Rembowskiego 59)	42 718 31 79	strona: www.stowarzyszeniezrodla.pl email: stowarzyszeniezrodla@gmail.com
	Centrum Praw Kobiet – oddział w Łodzi	ul. Piotrkowska 17, lok. 4U (wejście z bramy na I piętro) 90-407 Łódź	(42) 633-34-11 / 736-608-493	e-mail: cpk_lodz@cpk.org.pl strona: www.cpk.lodz.pl